

Asuminen ja paikalliset sosiaaliset suhteet: kansainvälisten opiskelijoiden näkökulma

ELINA ESKELÄ

Geotieteiden ja maantieteen laitos, Helsingin yliopisto

Eskelä, Elina (2014). Asuminen ja paikalliset sosiaaliset suhteet: kansainvälisten opiskelijoiden näkökulma (Housing and local social ties: the perspective of international students). Terra 126: 2, 65–74.

As information and innovations have become essential for economic competitiveness, skilled workers and students have received increased academic and political interest. The literature stresses the importance of social networks for migrants themselves as well as for the existence of innovative environments. Although the importance of attracting skilled migrants to the Helsinki metropolitan area, Finland, is highlighted in local strategies, there are still gaps in our knowledge regarding the migrants' local experiences. This paper discusses the local social ties of international degree students living in student housing in the Helsinki metropolitan area. The analysis of interview data has a basis in theories on weak social ties. By examining the students' housing pathways, the study reveals that the students suffer from lack of local social ties both in shared dwellings as well as in their neighbourhoods. These issues should be tackled in order to ensure the vitality and competitiveness of the city region.

Key words: social ties, neighbourhoods, international students, student housing, Helsinki

Elina Eskelä, Department of Geosciences and Geography, P. O. Box 64, FI-00014, University of Helsinki, Finland. E-mail: <elina.eskela@helsinki.fi>

Innovaatiot ja tieto ovat olennaisia tuotantotekijöitä uudessa taloudessa, joka perustuu informaatioteknologian kehitykseen (esim. Acs ym. 2002; Castells 2010: 77; McCann & Acs 2011). Tämän vuoksi koulutetut ja osaavat ihmiset ovat olleet viime vuosina sekä akateemisen että poliittisen keskustelun kohteena. Osaajia koskevassa tutkimuksessa on käsitelty muun muassa heidän rooliaan globaali-kaupunkien kehityksessä (Beaverstock 2002), heidän muuttopäätöksiään (Thorn 2009) ja heidän elämäntyyliään (Florida 2002) sekä osaajaryhmän monipuolistumista (Scott 2006). Yliopistojen työntekijöiden ja opiskelijoiden on sanottu olevan avainasemassa innovaatioympäristöjen syntymisessä, sillä he tuottavat uutta tietoa ja muodostavat osaavan, erikoistuneen työvoimavaran (Castells & Hall 1994: 230–231; Anselin ym. 1997). Osaavien ihmisten sijoittuminen vaikuttaa kaupunki-seutujen pärjäämiseen: kaupungit, jotka kykenevät houkuttelemaan ja sitouttamaan lahjakkaita työntekijöitä, saavat todennäköisesti taloudellista kilpailuetua (Wadhwa ym. 2008; Douglass ym. 2011). Kaupunkien strategioissa puhutaan usein lahjakkaiden ihmisten houkuttelusta (esim. Strategia-ohjelma... 2013), mutta kaupunkien kannalta on

olennaista myös saada osaajat jäämään kaupunki-seudulle ja viihtymään siellä (Stachowiak ym. 2013). Osaajien houkuttelussa ja sitouttamisessa yliopistoilla on tärkeä rooli (Lester & Sotarauta 2007; Musterd & Kovács 2013).

Korkeakoulutuksen kansainvälistyminen on lisännyt kansainvälisten opiskelijoiden määriä myös Suomessa: vuosien 2000 ja 2009 välillä heidän lukumääränsä kasvoi 126 prosenttia (*Education...* 2011). Kansainväliset opiskelijat luokitellaan usein ”kansainvälisiksi osaajiksi” (*highly skilled migrants*) (esim. Ewers 2007; Favell ym. 2007), eli ihmisiksi, joilla on korkeakoulutus tai vastaava kokemus tietyltä alalta (Iredale 2001: 8). Kansainvälisten opiskelijoiden toivotaan työllistyvän koulutusta antaneessa maassa heidän valmistuttuaan (Heikkilä & Pikkarainen 2008). Esimerkiksi Australia myöntää pysyviä asumislupia niille, jotka ovat opiskelleet maassa (Robertson 2011).

Suomessa kansainvälisten opiskelijoiden osuus on edelleen pieni, mutta heidän määräänsä halutaan lisätä. Esimerkiksi Helsingin yliopisto pyrkii siihen, että aloittavista maisterivaiheen opiskelijoista 15 prosenttia ja aloittavista tohtoriopiskelijoista 25 prosenttia on kansainvälisiä opiskelijoita.

ta (Maailman parhaaksi 2012). Helsingin kaupungin strategiassa (Strategiaohjelma... 2013: 16) kansainvälisten opiskelijoiden asettautuminen ja työllistyminen nähdään osana elinvoimaista kaupunkia, sillä ”[kansainvälisen] osaamisen hyödyntäminen lisääntyy Helsingin kilpailukyyn rakentamisessa”. Myös aikaisemmissa pääkaupunkiseudun innovaatio- ja kilpailukykystrategioissa (Laurila 2005; Menestyvä metropoli 2009) kansainväliset opiskelijat mielletään tärkeiksi osaajiksi, joita seudun tulee houkutellessa pärjätäkseen taloudellisessa kilpailussa.

Asuminen on olennainen osa kaupunkiseudulle muuttavien ihmisten arkea, ja asumispalveluiden on todettu olevan tärkeässä roolissa korkeakoulujen kansainvälistymispyrkimyksissä (Korkeakoulujen... 2011). Säätiöiden ja ylioppilaskuntien ylläpitämät opiskelija-asunnot ovat erityisen tärkeitä kansainvälisille opiskelijoille, sillä he asuvat suomalaisia opiskelijoita useammin opiskelija-asunnoissa. Vuonna 2011 Aalto-yliopistossa vieraskielisistä opiskelijoista 67 prosenttia asui Hoasin ja AYY:n opiskelija-asunnoissa, kun muista opiskelijoista vastaava osuus oli 41 prosenttia (Kempainen & Raninen 2011a). Kansainväliset opiskelijat asuvat myös paikallisia useammin solu-asunnoissa.

Asumisen kautta opiskelijat tutustuvat asuinalueeseensa sekä mahdollisesti muihin alueen asukkaisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön raportissa (Korkeakoulujen...2011: 11) kiinnitetään huomioita kansainvälisten opiskelijoiden sosiaalisen elämän ja asumisen väliseen yhteyteen: ”[a]sumisen ratkaisulla ja yhteisöllisellä toimintakulttuurilla voidaan edistää sosiaalisia kontakteja ja viihtyvyyttä, joita opiskeluasumisessa pidetään tärkeänä asumisen hinnan ja sijainnin lisäksi”. Kansainvälisten opiskelijoiden asumiseen liittyvät sosiaaliset suhteet ovat erityisen kiinnostavia, sillä maahanmuuttajina heillä ei välttämättä ole entuudestaan muita sosiaalisia kontakteja uudessa kotimaassaan. Aikaisemman tutkimuksen mukaan Suomeen saapuneet kansainväliset opiskelijat ovat kokeneet sosiaalisen elämän luomisen haastavaksi ja toivoneet voivansa luoda enemmän kontakteja suomalaisiin (Niemelä 2008).

Henkilökohtaisen viihtymisen lisäksi sosiaaliset verkostot ovat tärkeitä kaupunkikehityksen näkökulmasta: sosiologi Manuel Castells ja kaupunkitutkija Peter Hall (1994: 233) toteavat, että sosiaaliset verkostot ovat välttämättömiä innovatiiviselle ympäristölle, sillä niiden kautta kulkee tietoa ja ne tukevat yrittämisen kulttuuria. Sosiaalisten verkostojen on esimerkiksi todettu vaikuttaneen huomattavasti luovilla ja tietointensivisillä aloilla työskentelevien ihmisten asettautumiseen

eurooppalaisille kaupunkiseuduille (Musterd & Kovács 2013) sekä edesauttaneen alueellisen kilpailukyyn ja kulttuurialan tiedon kasvua (Saxenian 2006: 28–29; Lange 2011).

Jotta Suomi voisi houkuttaa ja sitouttaa kansainvälisiä opiskelijoita, on tarpeellista tarkastella heidän asettautumistaan kaupunkiseuduille. Etenkin pääkaupunkiseudun opiskelija-asuminen on tärkeässä roolissa monen Suomeen muuttavan opiskelijan arjessa. Tässä artikkelissa analysoin haastatteluaaineiston avulla 20 kansainvälisen tutkinto-opiskelijan kokemuksia opiskelija-asumisesta ja paikallisista sosiaalisista suhteista pääkaupunkiseudulla. Tutkimuskysymykseni on: Mitkä tekijät vaikuttavat paikallisten sosiaalisten suhteiden muodostumiseen opiskelija-asumisen eri muodoissa? Käsittelen näitä suhteita kahdella tasolla: soluasumisessa ja naapurustossa.

Asuminen ja paikalliset sosiaaliset suhteet

Asumiseen liittyy muutakin kuin pelkkä asunto – asunnon mukana tulevat myös samassa talossa, samalla kadulla tai naapurustossa asuvat ja liikkuvat ihmiset. Asujan kannalta onkin olennaista pohtia, mikä on paikallisten sosiaalisten suhteiden merkitys hänen yrittäessään kiinnittyä alueeseen ja yhteiskuntaan?

Sosiaaliset siteet voidaan sosiologi Mark Granovetterin (1973) mukaan jakaa vahvoihin, heikkoihin ja poissaoleviin siteisiin. Jako perustuu siteiden luomiseen käytettyyn aikaan sekä siteiden emotionaaliseen intensiteettiin, intiimiyteen ja vastavuoroisuuteen. Ystävää vastaa Granovetterin mukaan vahvaa sidettä, ja tuttava puolestaan heikkoa sidettä. Hän esitti, että heikot sosiaaliset siteet ovat hyödyllisiä, sillä niiden kautta kulkee tietoa laajojen ihmisryhmien välillä ja niiden avulla tavoitetaan enemmän ihmisiä kuin vahvojen siteiden kautta. Heikkojen siteiden välityksellä ihmiset saavat toisenlaista tietoa kuin omasta ystäväpiiristään. Esimerkiksi työnhaussa heikoista sosiaalisista siteistä on enemmän hyötyä kuin vahvoista. Heikot ja vahvat siteet toimivat eri tavoin ja niiden kautta voi saada erilaista tukea: on sanottu, että vahvat siteet auttavat selviytymään (*get by*), mutta heikkojen siteiden avulla menestytään (*get ahead*) (Woolcock & Narayan 2000). Yhteiskunnallisella tasolla heikot siteet luovat sosiaalista koheesiota, sillä ne toimivat ”siltoina” sosiaalisten ryhmien välillä välittäessään tietoa ja ideoita.

Sosiaalisten verkostojen tutkimuksessa on osoitettu, että heikot siteet ovat merkityksellisiä

nimenomaan naapurustossa. Yhteiskuntatutkija Cecilia Henning ja kaupunkisosiologi Mats Lieberg (1996) tutkivat sosiaalisia verkostoja Ruotsissa haastatteleamalla ihmisiä 1980- ja 1990-luvuilla Lambohovin kaupunginosassa Linköpingissä. Tutkijat määrittelivät heikot siteet hie- man eri tavalla kuin Granovetter: he laskivat esi- merkiksi naapurille nyökkäämisen heikoksi so- siaaliseksi suhteeksi, kun taas Granovetterin mie- lestä se ei ole heikko side, vaan poissaoleva.

Henning ja Lieberg osoittivat, että vahvojen si- teiden kannalta naapurusto ei ole merkittävä ym- päristö, sillä läheisimmät ihmiset asuvat useimmi- ten muualla. Heikkojen sosiaalisten siteiden are- nana naapurusto on kuitenkin tärkeä. Vuoden 1993 aineistossa ”työntekijöiksi” (*blue-collar*) luokitel- lut haastateltavat kertoivat tervehtivänsä keski- määrin kahdeksaa ihmistä asuinalueellaan (toimi- henkilöiksi, *white-collar*, luokitelluilla vastaava luku oli 12), vaihtavansa kuulumisia seitsemän kanssa (10) ja olevansa valmiita vaihtamaan pal- veluksia kolmen kanssa (4). Vain 10 prosenttia työntekijöistä ja 20 prosenttia toimihenkilöistä piti heikkoja siteitä merkityksettöminä. Yleisimmin naapurien kautta rakentuvien siteiden katsottiin edistävän asuinmukavuutta ja kodikkuutta; myös turvallisuus, sosiaalinen tuki ja käytännön apu lii- tyivät heikkoihin siteisiin. Henning ja Lieberg to- tesivatkin, että naapurusto sosiaalisten verkosto- jen paikkana on erityisen tärkeä sellaisille ihmis- ryhmille, joilla ei ole laajaa sosiaalista verkostoa. Naapuruston heikot siteet toimivat siltoina yhteis- kuntaan ja niiden kautta pääsee käsiksi resurssiin (esimerkiksi tietoon ja ideoihin), joita ei löy- dy omasta lähipiiristä.

Tuoreemmat tutkimukset ovat osoittaneet paik- kallisten sosiaalisten suhteiden olevan edelleen merkityksellisiä, vaikka yhteisön merkityksen on sanottu vähentyneen (Putnam 2000). Suomen ym- päristökeskuksen julkaiseman *Asukasbarometri 2010:n* mukaan (Strandell 2011) suomalaisista taajama-asukkaista 37 prosenttia juttelee naapu- reidensa kanssa lähes päivittäin. Vaikka teknolo- gian kehitys on mahdollistanut entistä laajemman sosiaalisten suhteiden ylläpitämisen ja tuonut uusia sosiaalisten suhteiden lähteitä, ovat paikalliset sosiaaliset suhteet edelleen tärkeitä sosiaalisen identiteetin rakentajia ja epämuodollisen avun läh- teitä (Forrest 2012). Paikalliset sosiaaliset siteet myös ennustavat asukkaiden kiinnittymistä asuin- alueeseensa (Moser ym. 2002; Lewicka 2005; Li- vingston ym. 2010) ja heidän yhteiskunnallista aktiivisuuttaan (Lewicka 2005: 392). Paikalliset so- siaaliset siteet toimivat siis välittäjinä kahteen suuntaan: ne kiinnittävät ihmisen asuinalueeseen ja yhteiskuntaan.

Maahanmuuttajien mahdollisuuksia luoda pai- kallisia sosiaalisia suhteita heikentävät kielelliset ja kulttuuriset haasteet. Kaupunkimaantieteilijä Hanna Dhalmannin (2011: 39) mukaan ”maahan- muuttajat saattavat kohdata vuosikymmenien saa- tossa muotoutuneet naapuriverkostot ja sosiaaliset normit, joihin on vaikeaa päästä sisälle ja jotka reagoivat hitaasti muutoksiin”. On huomattu, että samassa naapurustossa asuminen ei automaattises- ti synnytä sosiaalisia suhteita kantaväestön ja maa- hanmuuttajien välille (Blokland & van Eijk 2010). Pääkaupunkiseudulla asuvien somaleiden haastat- teluista on esimerkiksi käynyt ilmi, että heillä on vain harvoin hyviä naapurussuhteita kantaväestön kanssa, vaikka he toivoisivat enemmän vuoro- vaikutusta naapureidensa kanssa (Dhalmann 2011). Paikallisista sosiaalisista suhteista on maa- hanmuuttajille hyötyä, sillä niiden kautta voi saa- da apua esimerkiksi käytännön asioissa (Ryan 2007). Yleisesti sosiaaliset verkostot ovat maahan- muuttajille tärkeitä tiedonkulun väyliä: on huo- mattu, että Suomessa asuvien kansainvälisten osajien tapauksessa sosiaaliset verkostot ovat tär- keitä työn etsinnässä (Raunio 2002: 84; Kepsu ym. 2009).

Vaikka kansainvälisten opiskelijoiden muutto- liikettä on tutkittu paljon (esim. Hazen & Alberts 2006; Findlay ym. 2012), heidän asumiseensa ja paikallisiin sosiaaliin suhteisiin on kiinnitetty vain vähän huomiota. Ulkomaisissa tutkimuksis- sa on kuitenkin havaittu, että fyysinen etäisyys opiskelijaryhmien välillä tuottaa myös sosiaalista etäisyyttä. Kaupunkimaantieteilijät Ruth Fincher ja Kate Shaw (2009, 2011) tutkivat opiskelija- asumista Melbourneissa, Australiassa, jossa kansainväliset opiskelijat allokoiitiin erilaisiin asu- mismuotoihin kuin paikalliset. Kansainvälisille opiskelijoille osoitettiin opiskelija-asuntoja yli- opiston läheltä tai yksityisiä vuokra-asuntoja kau- pungin keskustasta, kun taas paikalliset opiskeli- jat asuivat usein esikaupunkialueella yksityis- henkilöiltä vuokratuissa taloissa. Tämä käytäntö kasvatti sosiaalista etäisyyttä opiskelijaryhmien välillä: kansainväliset ja paikalliset opiskelijat ei- vät olleet juuri vuorovaikutuksessa keskenään, eikä ystävyysuhteita syntynyt ryhmärajojen yli. Lisäksi kansainvälisillä opiskelijoilla oli omat orientoivat tapaamisensa sekä opiskelijajärjestön- sä, ja he viettivät vapaa-aikaansa eri paikoissa kuin paikalliset. Fincher ja Shaw (2009: 1889) pu- huvatkin kansainvälisten opiskelijoiden ”socio- spatiaalisen elämän tahattomasta segregoitumisesta” ja painottavat institutionaalisten tekijöiden vai- kutusta kansainvälisten opiskelijoiden sijoittumi- ssa.

Opiskelija-asuminen pääkaupunkiseudulla

Suomessa pääkaupunkiseudulla kansainvälisillä opiskelijoilla on käytännössä kaksi vaihtoehtoa asumisensa järjestämiseen. Edullisempi tapa majoittua on hakea opiskelija-asuntoa, jonka suurin tarjoaja on Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö (Hoas). Toinen vaihtoehto on etsiä vuokra-asunto yksityisiltä markkinoilta.

Hoasilla on noin 9 000 asuntoa ja 18 000 asukasta. Noin kolmannes asukkaista on kansainvälisiä opiskelijoita (Toimintakertomus... 2012). Asunnot ovat yksiöitä, soluasuntoja, perhe- ja kaveriasuntoja sekä pienkaksioita. Yksiöitä vuokrataan vain Hoasilla jo valmiiksi asuville korkeakouluopiskelijoille. Hoas ei erottele paikallisia ja kansainvälisiä tutkinto-opiskelijoita hakuprosessissa, mutta tarjoaa vaihto-opiskelijoille ensisijaisesti kalustettuja asuntoja. Asunnot pyritään tarjoamaan läheltä opiskelupaikkaa tai hyvien kulkuyhteyksien varrelta.

Hoasin lisäksi on myös muita tahoja, jotka vuokraavat opiskelija-asuntoja. Ne liittyvät yleensä osakuntien toimintaan, kuten Hämäläisten ylioppilassäätiössä (HYS). Myös tiettyjen alojen opiskelijoille, kuten lääketieteen opiskelijoille, on tarjolla omia asuntoja. Aalto-yliopiston ylioppilaskunta (AYY) on huomattava opiskelija-asuntojen tarjoaja Aallossa opiskeleville: se vuokraa noin 2 500 asuntoa jäsenilleen. Aalto-yliopiston kampus Otaniemessä on pääkaupunkiseudulla harvinaisen kokonaisuus, jossa opiskelu ja asuminen keskittyvät samaan paikkaan. Otaniemen Teekkarikylässä on AYY:n asuntojen lisäksi Hoasin ja Otaniemen asuntosäätiön (OAS) asuntoja.

Aineisto ja menetelmät

Artikkelini pohjautuu 20 kansainvälisen opiskelijan teemahaastatteluun, jotka tein vuonna 2011. Halusin haastatella eri alojen opiskelijoita, jotka asuvat eri puolilla pääkaupunkiseutua, joten valikoin haastateltavat opiskelijat opiskelijarekistereistä. Ensiksi valitsin tutkimuskohteikseni kaksi yliopistoa, joissa on määrällisesti eniten ulkomaalaisia opiskelijoita Suomessa (Korkeakoulut... 2011: 32): Helsingin yliopiston (HY) ja Aalto-yliopiston (AY – sisältää entisen Teknillisen korkeakoulun). Näistä yliopistoista etsin edelleen kansainvälisimmät yksiköt: yliopistojen kotisivuilta löytyvien tilastotietojen sekä opiskelijapalveluiden kautta saatujen tietojen perusteella valitsin humanistisen tiedekunnan Helsingin yliopistolta ja perustieteiden korkeakoulun Aalto-yliopistolta. Sain käyttööni näiden yksiköiden opiskelijarekisteritiedot kansainvälisistä opiskelijoista, joita oli keväällä 2011

kummassakin yksikössä likipitään sama määrä: humanistisessa tiedekunnassa 344 (7 % kaikista opiskelijoista) ja perustieteiden korkeakoulussa 362 (11 % kaikista opiskelijoista). Poistin tästä joukosta pääkaupunkiseudun ulkopuolella asuvat opiskelijat sekä opiskelijat, joiden osoitetiedot puuttuivat. Jäljelle jäi 285 (HY) ja 321 (AY) kansainvälistä opiskelijaa.

Tarkastelemani yksiköt olivat houkutelleet opiskelijoita eri alueilta: perustieteiden korkeakouluksa on paljon aasialaisia opiskelijoita, kun taas suurin osa humanistisen tiedekunnan kansainvälisistä opiskelijoista on kotoisin Venäjältä ja Euroopasta. Lähestyin sähköpostitse opiskelijoita, jotka edustivat kansalaisuudeltaan tyypillisiä yksiköiden kansainvälisiä opiskelijoita. Olin yhteydessä 74 opiskelijaan, joista 25 lopulta suostui haastatteluun. Tässä artikkelissa käsittelen 20 opiskelijaa, joilla oli kokemusta opiskelijoille varatuista asunnoista, eli säätiöiden ja ylioppilaskuntien ylläpitämistä opiskelija-asunnoista (taulukko 1).

Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, jossa jokaisen haastateltavan kanssa käsitellään samat teemat (Hirsjärvi & Hurme 2010: 47–48). Käytin haastatteluissa teemarunkoa, jonka rakensin aikaisemmin, samaa aihepiiriä käsitelleen tutkimuksen sekä siihen liittyvien haastattelukokemukseni pohjalta (Kepsu ym. 2009). Haastattelujen tavoitteena oli ymmärtää opiskelijoiden kokemuksia: Suomeen muuttamista, opintoja, työssäkäyntiä ja sosiaalista elämää. Kysyin esimerkiksi, miksi haastateltavat olivat päättäneet muuttaa Suomeen, miten heidän opiskelunsa oli sujunut, mitä he tekivät vapaa-aikanaan ja mitä he pitivät pääkaupunkiseudusta asuinpaikkana. Keskityin haastatteluissa erityisesti asumiseen selvittämällä opiskelijoiden asumispolkuja ja asumiseen liittyviä kokemuksia Suomessa sekä heidän kotimaissaan. Opiskelijoiden kotimaista kysymällä peuhdyin jonkin verran haastateltavien omiin kulttuuriin tapoihin (Rastas 2009: 85–86), kuten ollaanko naapurien kanssa tekemisissä. Pyysin opiskelijoita myös kuvailemaan nykyistä asuntoaan ja naapurustoaan sekä jakamaan kokemuksia pääkaupunkiseudun asuntotarjonnasta ja asumisen laadusta. Huomasin, että jotkut haastateltavat eivät halunneet kertoa kovin yksityiskohtaisesti vaikeista asioista, kuten asuinkumppaneihinsa liittyvistä ongelmista – toiset taas halusivat kertoa niistä hyvin perusteellisesti.

Haastateltavat saivat päättää heille parhaiten sopivan haastattelupaikan ja -kielen, joka oli joko englanti (16 haastattelua) tai suomi (4 haastattelua). Haastattelut kestivät keskimäärin tunnin, lyhimmillään 36 minuuttia ja pisimmillään 86 minuuttia. Nauhoitin ja litteroin kaikki haastattelut.

Taulukko 1. Yhteenveto haastateltavien taustatiedoista.

Table 1. The interviewees' background information.

	haastateltavien määrä sulkeissa <i>number of interviewees</i>
lähtöalue <i>area of origin</i>	Aasia (8), Länsi-Eurooppa (5), Venäjä (2), Itä-Eurooppa (1), Lähi-itä (1), Afrikka (1), Pohjois-Amerikka (1), Etelä-Amerikka (1) <i>Asia (8), Western Europe (5), Russia (2), Eastern Europe (1), Middle East (1), Africa (1), North America (1), South America (1)</i>
ikä <i>age</i>	19–24 vuotta (6), 25–30 vuotta (11), 31–37 vuotta (3) <i>19–24 years (6), 25–30 years (11), 31–37 years (3)</i>
sukupuoli <i>sex</i>	mies (14), nainen (6) <i>male (14), female (6)</i>
suoritettava tutkinto <i>degree in process</i>	maisteri (14), tohtori (6) <i>Master's (14), doctorate (6)</i>
asumisaika Suomessa <i>length of residence in Finland</i>	alle vuosi (4), 1–2 vuotta (8), 3–4 vuotta (3), 5–10 vuotta (5) <i>less than a year (4), 1–2 years (8), 3–4 years (3), 5–10 years (5)</i>
kotitalous <i>households</i>	yksinasuja (12), pariskunta (6), lapsiperhe (2) <i>single (12), couple (6), couple with children (2)</i>

Koodasin haastattelut laadullisen aineiston käsittelyyn tarkoitetun ATLAS.ti-ohjelman avulla. Tämä auttoi aineiston systemaattista analysointia (Jolanki & Karhunen 2010: 406–407). Koodauksen pohjana olivat haastatteluteemat (Hirsjärvi & Hurme 2010: 141–143). Tässä artikkelissa esiintyvät lainaukset olen joko kääntänyt englannista tai muokannut suomenkielisestä puheesta yleiskielisiksi.

Analyysissäni pyrin hahmottamaan opiskelijoiden asumiselle ja sosiaalisille suhteille antamia merkityksiä. Analysoin aineistoa kvantifioimalla (esimerkiksi laskemalla, kuinka monessa solu-asunnossa oli ollut vuorovaikutusta asuinkumppaneiden kanssa) ja teemoittelulla (haastatteluteemat sekä muut aineistosta esille nousseet teemat, ks. Hirsjärvi & Hurme 2010: 173). Laajempaa analyysikehikkoa toimivat paikallisiin sosiaalisiin suhteisiin liittynyt kirjallisuus sekä *asumispolun* (*housing pathway*) käsite (Clapham 2005). Asumispolun käsitteessä on olennaista tutkia asumista pitkäaikaisena ilmiönä, sillä asumiseen vaikuttavat kotitalouden ja elämäntilanteen muutokset. Sovelsin asumispolkuajattelua konkreettisena apuvälineenä analyysissäni siten, että havainnollistin opiskelijoiden asumispolut Suomessa asumisen ajalta taulukkoon, johon merkitsin kronologisessa järjestyksessä asunnot ja muutokset. Tarkastelin asunto kerrallaan sitä, mitä opiskelijat kertoivat paikallisista sosiaalisista suhteista ja pohdin, miksi sosiaaliset suhteet muotoutuivat sellaisiksi kuin haastateltavat kertoivat.

Tutkimukseni on laadullinen, joten sen tuloksia ei voi yleistää koskemaan kaikkia pääkaupunkiseudun kansainvälisiä opiskelijoita. Olen kuitenkin pyrkinyt valikoimaan haastateltavani siten, että he edustavat kansainvälisten opiskelijoiden moninaisuutta. Se, että opiskelijat on valittu rekisteristä esimerkiksi lumipallo-otannan sijaan, lisää aineiston monipuolisuutta, sillä haastateltavat ovat valikoituneet toisistaan riippumatta. Toisaalta voi olla, että haastateltaviksi suostuivat erityisesti sellaiset henkilöt, joilla on ollut ongelmia asumisessaan ja jotka ovat halunneet vaikuttaa kokemuksiinsa epäkohtiin.

Tulokset: opiskelija-asuminen ja paikalliset sosiaaliset suhteet

Soluasunnot

Haastateltavani olivat asuneet yhteensä 26 opiskelija-asunnossa. Kuudessa asunnossa oli asuttu pariskuntana, yhdessä lapsiperheenä, yhdessä ystävän kanssa ja kolmessa yksin. Loput 15 asuntoa olivat soluasuntoja. Soluasunnoissa asuvilla oli tavallisesti yhdestä kolmeen kämpppäkaveria, jotka olivat useimmiten suomalaisia. 16 opiskelijalle opiskelija-asunto oli ollut ensimmäinen asunto Suomessa. Suurin osa haastatelluista oli asunut Hoasin opiskelija-asunnossa, mutta muutamilla Otaniemessä opiskelevilla oli kokemusta myös AYY:n asunnoista ja yhdellä opiskelijalla Hämäläis-Osakunnan asunnosta. Haastatteluhetkellä opiskelija-asunon-

sa asui 11 haastateltavaa, joista 8 asui Hoasin asunnossa ja kolme AYY:n asunnossa.

Fincherin ja Shawin (2009, 2011) tutkimus opiskelija-asumisesta Melbourneissa on osoittanut, että opiskelijoiden institutionaalinen jakaminen ”kansainvälisiin” ja ”paikallisiin” johtaa eriytyneisiin asumisjärjestelyihin ja sitä kautta tilalliseen ja sosiaaliseen etäisyyteen ryhmien välillä. Pääkaupunkiseudulla kansainväliset ja paikalliset opiskelijat kuitenkin hakevat asuntoa samojen kanavien kautta; he asuvat samoissa taloissa, jopa samoissa soluasuunissa. Aineistoni avulla olen siis voinut tarkastella, johtaako tilallinen läheisyys sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Haastateltavien mukaan yhdessä asuminen johtaa harvoin vuorovaikutukseen kämpppäkavereiden kanssa. Erään opiskelijan toteamus ”kaikki pysytelivät omilla oloissaan” tiivistää monen haastateltavan kokemuksen soluasumisesta. Joissain tapauksissa haastateltavat eivät edes tieneet, kenen kanssa asuivat, sillä he eivät olleet nähneet kämpppäkavereitaan. Lähes kaikki haastateltavat kertoivat tehneensä aloitteita vuorovaikutukseen, mutta yleensä se ei johtanut sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Se oli kolmen hengen soluasunto, mutta siellä ei sujunut niin hyvin. [...] Silloin kun muutin sinne pyrin itse tekemään aloitetta, että puhuttaisiin enemmän tai jotain, mutta se ei sitten onnistunut, en tiedä minkä takia (nainen, 19, Venäjä, HY)

Miksi vuorovaikutusta ei syntynyt, vaikka asuttiin yhdessä? Haastattelujen perusteella joissakin tilanteissa erilainen kulttuuritausta vaikeutti tutustumista ulkomaalaisten ja suomalaisten välillä. Monet haastateltavat kokivat olevansa puheliasta ja sosiaalisia verrattuna suomalaisiin. Samansuuntaisia tuloksia on saatu pääkaupunkiseudun kansainvälisten osaajien tutkimuksessa (Kepsu ym. 2009). Yksi haastateltava mainitsi kielimuurin vaikeuttaneen tutustumista, sillä suomalaiset kämpppäkerit eivät puhuneet kovin hyvää englantia.

Molemmat kämpppäkaverini ovat suomalaisia ja näen heitä harvoin. He eivät juttele, eivät häiritse, he kunnioittavat toisen yksityisyyttä. (mies, 24, Intia, AY)

Haastateltava (mies, 29, Bangladesh, AY): Me emme juurikaan istu yhdessä ja juttele.

EE: Selvä. Mutta haluaisitko jutella enemmän?

M: Totta kai, me olemme hyvin puhelias kansa (nau-raa).

Kaikki ongelmat eivät kuitenkaan ole seurausta erilaisten kulttuurien kohtaamisesta (Pietilä 2010: 420). Kansainvälisillä opiskelijoilla saattaa olla enemmän odotuksia vuorovaikutuksen suh-

teen, sillä ylipäänsä Suomeen muuttaminen on heille suuri elämänmuutos, johon joillakin yhdistyy ensimmäistä kertaa itsenäinen asuminen. Vierassa maassa jotkut tuntevat itsensä yksinäisiksi, ja vuorovaikutuksen puute korostaa tätä tunnetta entisestään. Myös asukkaiden luonteenpiirteet sekä heidän kokemuksensa erilaisista ihmisistä vaikuttavat kanssakäymiseen tai sen puutteeseen: haastateltavat kuvasivat joitakin kämpppäkavereita pelottaviksi tai oudoiksi.

[Kämppekaverini] on tosi pelottava, sillä hän pukeutuu aina pitkiin mustiin mekkoihin. [...] Joskus hän luki kirjaa pimeässä keittiössä. (nainen, 23, Kiina, HY)

Kanssakäyminen ei ollut vähäistä vain suomalaisten kämpppäkavereiden kanssa, vaan myös tapauksissa, joissa kansainväliset opiskelijat asuivat toistensa kanssa. Eräs maanmiehensä kanssa asunut opiskelija kertoi, että heidän välilleen syntynyt valta-asetelma vaikutti negatiivisesti asumisviihtyvyyteen.

Tiedän kämpppäkavereistani yhden saksalaisen tytön, pakistanilaisia, yhden intialaisen tytön ja muita en ole nähnyt (nau-raa). [...] He eivät juttele toisilleen. (mies, 24, Kiina, AY)

Aluksi en tullut toimeen [kiinalaisen] kämpppäkaverini kanssa. Olin vähän masentunut, mutta myöhemmin tilanne parani. [...] Koska olin uusi täällä, minun piti mukautua hänen sääntöihinsä, mutta nyt kun minulla on ystäviä ja tunnen hänet paremmin, voin sanoa ei. (mies, 26, Kiina, AY)

Koska haastateltavieni vuorovaikutus on ollut vähäistä niin suomalaisten kuin ulkomaalaistenkin kämpppäkavereiden kanssa, voi ongelman ytimen paikantaa asumismuotoon. Opiskelija-asuntojen jakokäytännöt johtavat siihen, että solu-asumiseen päädytään usein olosuhteiden pakosta. Esimerkiksi Hoas tarjoaa opiskelijaan aloittelevalle, yksin asuntoa hakevalle opiskelijalle tavallisesti soluhuonetta; tutkimuksen mukaan opiskelijat kuitenkin suosivat yksityisyyttä asumisessa (Kempainen & Raninen 2011b: 28). Soluasukkailla ei siis aina ole kiinnostusta yhteisasumiseen tai sosiaalisten suhteiden muodostamiseen kämpppäkavereidensa kanssa.

Nyt minä asun isommassa kommuunissa Hämeentiellä. Se on paljon parempi kuin aikaisempi [opiskelijoiden soluasunto], koska ihmiset ovat sosiaalisia, tai eivät välttämättä sosiaalisia mutta tehneet päätöksen että he oikeasti haluavat asua yhdessä. Soluun muuttaa ihmisiä, joilla ei ole rahaa, ja pakosta... [Uusi asunto] on ollut siinä mielessä tosi kiva ja porukka samanhenkistä. (nainen, 25, Saksa, HY)

Yhteisten tilojen puuttuminen jaetuissa asunnoissa vaikeuttaa sosiaalisten kontaktien syntymistä (Kenyon 1999). Haastateltavien soluasunnoissa ei usein ollut olohuonetta, jolloin yhteistä ajanviettoa tukenut tila puuttui. Eräs haastateltava esimerkiksi totesi, että sosiaalinen vuorovaikutus kämppäkavereiden kanssa kärsi siitä, että keittiön pöydän ääreen mahtui syömään vain yksi ihminen kerrallaan. Toisaalta toimiva asunto voi luoda otolliset olosuhteet sosiaaliselle elämälle. Erasmus-vaihdossa ollut haastateltava (mies, 27, Italia, AY) muisteli, miten soluasunnon iso koko mahdollisti vieraiden kutsumisen: ”asunto oli tilava, joten pystyimme kutsumaan ihmisiä kylään ja meillä oli tosi hauskaa kun pelasimme kymmenen ihmisen kanssa pokeria olohuoneessamme”.

Eräs opiskelija, joka oli lopulta ystäväystynyt kämppäkavereidensa kanssa, kuvaili kokemustaan harvinaiseksi ja oli sitä mieltä, että suomalaisiin on vaikea tutustua. Kuten pääkaupunkiseudulla asuvat somalit (Dhalmann 2011), myös kansainväliset opiskelijat olivat iloisia harvoista kontakteistaan suomalaisiin.

Kämppäkaverini olivat aika epäsosiaalisia, he olivat suomalaisia ja puhuin heidän kanssaan ensimmäistä kertaa vasta viikko sen jälkeen kun olin muuttanut asuntoon. Mutta sitten meistä tuli hyviä ystäviä. [...] Se oli hyvä kokemus, mutta yleensä ei ole helppoa päästä osaksi suomalaista yhteisöä. (mies, 28, Turkki, AY)

Naapurusto

Aikaisemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että paikalliset heikot sosiaaliset suhteet lisäävät viihtyvyyttä asuinalueella ja ovat epämuodollisen avun lähteitä (Henning & Lieberg 1996; Forrest 2012). Etenkin maahanmuuttajille paikalliset sosiaaliset suhteet voivat olla tärkeä tuki arkisissa tilanteissa (Ryan 2007). Kysyin kansainvälisiltä opiskelijoilta, oliko heillä vuorovaikutusta nykyisten naapureidensa kanssa. Haastatteluhetkellä Hoasin opiskelija-asunnoissa asuneet kahdeksan opiskelijaa kertoivat, ettei heillä ollut kontakteja naapureihinsa.

Lähes kaikki naapurini ovat suomalaisia, ja he eivät tunne toisiaan. Kun menen hissiin ja joku on siellä, kokeilen vähän jutella, että hei missä kerroksessa asut, en ole koskaan nähnyt sinua, mikä sinun nimesi on, missä olet töissä. Mutta joskus tuntuu siltä, että he luulevat että yritän ahdistella tai jotain. He eivät halua puhua mistään. Varsinkaan tytöt. Ehkä he eivät tiedä, että minulla on jo tyttöystävä. (mies, 28, Espanja, AY)

Kaikki Hoasilla asuvat sanoivat, että haluaisivat olla enemmän tekemisissä naapureiden kanssa. Asumispolkujen tarkastelu (Clapham 2005) va-

lottaa opiskelijoiden tapaa suhtautua naapureihinsa: monella oli kokemusta läheisemmistä väleistä naapureiden kanssa kotimaissaan. Etenkin lapsuudenkodeissa, joissa oli asuttu pitkään, naapurit yleensä tunnettiin. Ero nykyiseen tilanteeseen oli huomattava. Haastateltavat eivät silti kaivanneet varsinaisia ystävyys-suhteita naapureihinsa, vaan korostivat pienten, arkisten kohtaamisten merkitystä.

Haluaisin enemmän päivittäistä vuorovaikutusta naapureiden kanssa, vaikka se olisi vain naapurille hymyilemistä. (mies, 28, Pakistan, AY)

Aineistosta paljastui kiinnostava yksityiskohta: haastatteluhetkellä yksityisissä vuokra- tai omistusasunnoissa asuvilla oli enemmän vuorovaikutusta naapureidensa kanssa kuin Hoasilla asuvilla. Esimerkiksi Tapiolassa asuva saksalainen mies kertoi osallistuneensa talkoisiin, ja että vanhemmat ihmiset hänen talossaan olivat iloisia, kun pääsivät harjoittelemaan saksan kieltä. Kalliassa asuva romanialainen nainen puolestaan oli tutustunut rapussaan asuviin lapsiperheisiin; hän kertoi pitävänsä lapsista ja sen vuoksi jutelleensa naapurien kanssa. Kumpulassa asuva italialainen mies kertoi, että alueella asuu samanhenkisiä ihmisiä, joihin hän on ollut yhteydessä kunnostustöiden ja talkoiden yhteydessä. Varsinaisia ystävyys-suhteita ei naapureiden kanssa ollut kuitenkaan muodostunut; heitä tervehdittiin ja joskus vaihdettiin muutama sana.

Otaniemen kampusalueella asuvilla tilanne on erilainen kuin tavallisilla atuinalueilla asuvilla, sillä naapureina on muita Otaniemessä opiskelevia. Samankaltainen elämäntilanne ja kiinnostuksenkohteet synnyttävät vuorovaikutusta, ja opintojen parista tuttuihin ihmisiin on helppo ottaa kontaktia. Kolmella AYY:n opiskelija-asunnoissa asuvalla haastateltavalla oli enemmän kontakteja naapureihinsa kuin Hoasilla asuvilla. Haastateltavat kertoivat viettävänsä aikaa Otaniemessä samasta maasta kotoisin olevien ystävien tai muiden kansainvälisten opiskelijoiden kanssa esimerkiksi tenniskentällä tai opiskelijajuhlissa. Paikallisia sosiaalisia suhteita näyttää syntyvän luontevasti, kun asuminen ja opiskelu ovat alueellisesti toisiaan lähellä.

Miksi Hoasilla asuvilla ei ollut vuorovaikutusta naapureidensa kanssa? On mahdollista, että Hoasin asukkaat viettävät vähemmän aikaa asuinalueellaan, ja siten naapureihin on vaikeampi tutustua. Hoasilla asuminen saatetaan myös kokea väliaikaiseksi ratkaisuksi, jolloin asukkailla ei välttämättä ole kiinnostusta osallistua talkoisiin tai muihin yhteisiin puuhiin. Myös asukasrakene

vaikuttaa naapurien välisiin suhteisiin: yksityisellä vuokra- ja omistusasumis sektorilla samassa talossa asuu usein myös niin kutsuttua päiväväestöä (lapsiperheitä, vanhuksia), jotka viettävät enemmän aikaa naapurustossa ja joilla on enemmän mahdollisuuksia ja ehkä kiinnostustakin luoda paikallisia sosiaalisia kontakteja.

Meillä oli vanhempi rouva naapurina ja me tulimme tosi hyvin toimeen hänen kanssaan. Hän on esimerkiksi käynyt meidän kuoromme konsertissa ja minä olen käynyt hänen luonaan kahvilla. Se on minusta aika hauskaa. (nainen, 25, Saksa, HY)

Naapuruston sosiaaliset suhteet voivat olla erityisen tärkeitä niille, jotka viettävät asuinalueella paljon aikaa ja joilla on vähän sosiaalisia kontakteja (Henning & Lieberg 1996). Paikallisten heikkojen sosiaalisten siteiden kautta voi välittyä tietoa, jolla on suuri merkitys alueella viihtymisessä ja uuteen maahan kotoutumisessa. Heikkojen sosiaalisten siteiden kautta välittyvän tiedon merkitys näkyy selvästi opiskelijan puolison tapauksessa:

Yksi suurimmista haasteista oli vaimoni seuran puute. [...] Me tiesimme päiväkodista ja leikkipuistosta sen vieressä, mutta emme tieneet saako leikkipuistoon mennä, sillä kaikki kyltit ovat suomeksi. Emme käyttäneet leikkipuistoa yli puoleen vuoteen. Kerran eräs nainen puistossa sanoi vaimolleni: 'Mikset tule tänne, miksi seisot siellä ulkopuolella?' Niin vaimolleni selvisi, että puistoon voi mennä. Hän käy nykyään lasten kanssa puistossa, ja se on ollut tärkein tekijä, joka auttoi häntä parantumaan masennuksesta. (mies, 28, Pakistan, AY)

Aikaisemmissa pääkaupunkiseutua koskevissa tutkimuksissa on huomattu maahanmuuttajien vaikeudet tutustua suomalaisiin (Kepsu ym. 2009, Dhalmann 2011). Sosiaalisten kontaktien puute vaikuttaa negatiivisesti heidän viihtymiseensä, ja se saattaa jopa olla suurin heidän kohtaamansa ongelma Suomessa asumisessa.

EE: Mikä sinun mielestäsi on isoin haaste täällä Helsingissä asumisessa, tai täällä elämisessä?

M: Mies, 22, Kiina, HY: Minulle se vaikeus on ehkä kulttuuriin liittyvä...

EE: Haluatko kertoa enemmän siitä, mitä tarkoitat?

M: On vaikeaa saada uusia ystäviä.

EE: Eli sinun mielestäsi on vaikea tutustua suomalaisiin?

M: Niin.

Johtopäätökset

Kaupunkikehityksen kannalta on olennaista, että kaupunkiseudulla asuu osaavia ihmisiä. Yliopisto-

jen rooli näiden ihmisten houkuttelussa kaupunkiseudulle on merkittävä, ja asumispalvelut kasvattavat yliopistojen kiinnostavuutta kansainvälisten opiskelijoiden ja työntekijöiden silmissä. Pääkaupunkiseudulla asuville kansainvälisille opiskelijoille opiskelija-asunnot ovat yleinen ja usein ensimmäinen asumismuoto, joten niiden vaikutus heidän arkinsa rakentumiseen on suuri. Haastattelujen perusteella kansainväliset opiskelijat tarkkailevat kriittisesti uutta ympäristöään: arkipäiväiset kohtaamiset (tai niiden puuttuminen) ovat merkityksellisiä heidän arvioidessaan viihtymistään pääkaupunkiseudulla.

Aikaisemmin on huomattu, että opiskelijaryhmien fyysinen etäisyys toisistaan tuottaa myös sosiaalista etäisyyttä kansainvälisten ja paikallisten opiskelijoiden välille (Fincher & Shaw 2009, 2011). Tutkimukseni osoittaa, että vaikka pääkaupunkiseudulla asuvat kansainväliset opiskelijat ohjataan samoihin opiskelija-asuntoihin kuin paikalliset, ei fyysinen läheisyys tuota sosiaalista kanssakäymistä. Vuorovaikutuksen vähäisyyteen vaikuttavat kämppökavereiden kulttuuriset erot, ihmisten yksilölliset luonteenpiirteet, soluasumiseen ajautuminen sekä yhteiseen ajanviettoon sopivien tilojen puuttuminen. Kansainvälisille opiskelijoille Suomessa asuminen on joskus yksinäistä, ja siksi he odottavat asumiselta enemmän sosiaalista kanssakäymistä kuin suomalaiset kämppökaverit. Ongelmallisen tilanteen aiheuttavat siis sekä yksilöihin liittyvät tekijät että institutionaaliset ja fyysiset rakenteet.

Haastatteluni paljastivat, että kansainvälisten opiskelijoiden suhteet naapureihin vaihtelivat asumismuodon mukaan: niillä opiskelijoilla, jotka asuivat muualla kuin Hoasin asunnoissa, oli enemmän vuorovaikutusta naapureidensa kanssa. Haastatteluaineiston perusteella muissa asumismuodoissa (yksityinen vuokra- ja omistussektori, AYY:n opiskelija-asunnot Otaniemessä) arkipäiväisiä kohtaamisia naapureiden kanssa tapahtuu useammin, jolloin heikkoja sosiaalisia siteitä syntyy luontevasti. Kohtaamisia edesauttavat monipuolinen asukasrakenne ja yhteinen tekeminen.

Tutkimukseni perusteella heikkojen sosiaalisten siteiden luominen paikallisiin asukkaisiin on kansainvälisille opiskelijoille vaikeaa pääkaupunkiseudun opiskelija-asumisen puitteissa. Paikallisten heikkojen siteiden vähäisyys on ongelmallista sekä opiskelijoiden henkilökohtaisen viihtymisen että kaupunkiseudun elinvoimaisuuden kannalta. Ensinnäkin kansainväliset opiskelijat itse toivoivat enemmän kontakteja naapureihinsa ja kämppökavereihinsa; paikalliset sosiaaliset suhteet lisääisivät heidän asumistyytyväisyyttään.

Toiseksi paikallisten heikkojen sosiaalisten siteiden puute saattaa vähentää heidän kiinnittymistään asuinalueeseen ja heikentää pääsyä sosiaalisiin verkostoihin, joista olisi hyötyä urakehityksen ja työmahdollisuuksien kannalta. Henningin ja Liebergin (1996) mukaan syrjäytymisen estämiseksi olisi hyvä tukea heikkoja siteitä naapurustossa, sillä niiden kautta asukkaat voivat päästä käsiksi omien verkostojen ulkopuolisiin resursseihin.

Sen lisäksi, että asuminen otetaan huomioon kaupunkien strategioissa, olisi tärkeää rakentaa puitteita myös asumiseen liittyvien sosiaalisten suhteiden synnylle. Haastattelujeni jälkeen pääkaupunkiseudulla onkin ollut ilahduttavia hankkeita, joissa on kehitetty opiskelija-asumisen yhteisöllisyyttä. Hoas-laboratorio-hankkeen (2010–2012) raportissa todetaan, että ”hyvät naapurisuhteet ovat tärkeä osa asumista” ja että ”joskus yhteisten tilojen kehittäminen voi olla tärkeämpi asia kuin asuntojen ehostaminen” (Puhuvat seinät... 2012: 23). Hoas on panostanut niin Pasilasassa kuin Jätkäsaareen rakennetuissa uusissa asunnoissakin yhteisöllisyyteen: asukkaat voivat kommunikoida toistensa kanssa esimerkiksi liitutauleseinien ja talon omien Facebook-sivujen avulla.

Jatkotutkimuksessa olisi kiinnostavaa selvittää, ovatko nämä uudet ratkaisut tuottaneet yhteisöllisyyttä opiskelija-asumiseen ja auttaneet kansainvälisiä opiskelijoita luomaan sosiaalisia suhteita. Näistä ratkaisuista voisi ammentaa ideoita myös opiskelijoiden ja asuinalueen muiden asukkaiden välisen vuorovaikutuksen lisäämiseen. Soluasuntojen asukasvalintojen yhteydessä voisi myös haarukoida ihmisten kiinnostuksen kohteita tai opiskelualoja, jolloin asukkailla olisi muitakin yhteisiä kuin vain osoite. Kampuskonseptin kehittämistä olisi myös syytä pohtia: ehkä Otaniemen vahvuuksia – asumisen ja opiskelun yhdistämistä – olisi mahdollista tuoda muillekin kampusalueille.

Kiitokset

Haluan kiittää haastattelemiani kansainvälisiä opiskelijoita heidän korvaamattomasta avustaan tutkimukselleni. Lisäksi haluan esittää kiitokseni käsikirjoitusta kommentoineille Eija Hasulle, Lotta Junnilaiselle sekä kolmelle nimettömälle vertaisarvioitsijalle.

KIRJALLISUUS

Acs, Z. J., H. L. F. de Groot & P. Nijkamp (2002). Knowledge, innovation and regional development. *Teoksessa* Acs, Z. J., H. L. F. de Groot & P. Nijkamp (toim.): *The emergence of the knowledge economy*, 1–14. Springer, Berlin.

- Anselin, L., A. Varga & Z. Acs (1997). Local geographic spillovers between university research and high technology innovations. *Journal of Urban Economics* 42: 3, 422–448.
- Beaverstock, J. V. (2002). Transnational elites in global cities: British expatriates in Singapore’s financial district. *Geoforum* 33: 4, 525–538.
- Blokland, T. & G. van Eijk (2010). Do people who like diversity practice diversity in neighbourhood life? *Journal of Ethnic and Migration Studies* 36: 2, 313–332.
- Castells, M. (2010). *The rise of the network society*. 2. p. 597 s. Wiley-Blackwell, Chichester.
- Castells, M. & P. Hall (1994). *Technopoles of the world*. 275 s. Routledge, London.
- Clapham, D. (2005). *The meaning of housing*. 286 s. Policy Press, Bristol.
- Dhalmann, H. (2011). Yhden uhka, toisen toive? *Department of Geosciences and Geography A* 2011: 10. 106 s.
- Douglass, J., R. Edelstein & C. Hoareau (2011). A global talent magnet. *Research & Occasional Paper Series* CSHE.9.11. 24 s.
- Education at a glance 2011* (2011). 495 s. OECD Publishing, Paris.
- Ewers, M. C. (2007). Migrants, markets and multinationals: competition among world cities for the highly-skilled. *GeoJournal* 68: 2–3, 119–130.
- Favell, A., M. Feldblum & M. P. Smith (2007). The human face of global mobility: a research agenda. *Society* 44: 2, 15–25.
- Fincher, R. & K. Shaw (2009). The unintended segregation of transnational students in central Melbourne. *Environment and Planning A* 41: 8, 1884–1902.
- Fincher, R. & K. Shaw (2011). Enacting separate social worlds: “international” and “local” students in public space in central Melbourne. *Geoforum* 42: 5, 539–549.
- Findlay, A. M., R. King, F. M. Smith, A. Geddes, & R. Skeldon (2012). World class? An investigation of globalisation, difference and international student mobility. *Transactions of the Institute of British Geographers New Series* 37: 1, 118–131.
- Florida, R. (2002). *The rise of the creative class*. 434 s. Basic Books, New York.
- Forrest, R. (2012). Housing and social life. *Teoksessa* Clapham, D. F., W. A. V. Clark & K. Gibb (toim.): *The SAGE handbook of housing studies*, 313–326. SAGE, London.
- Granovetter, M. (1973). The strength of weak ties. *American Journal of Sociology* 78: 6, 1360–1380.
- Hazen, H. D. & H. C. Alberts (2006). Visitors or immigrants? International students in the United States. *Population, Space and Place* 12: 3, 201–216.
- Heikkilä, E. & M. Pikkarainen (2008). Väestön ja työvoiman kansainvälistyminen nyt ja tulevaisuudessa. *Siirtolaisuustutkimuksia A* 30. 219 s.
- Henning, C. & M. Lieberg (1996). Strong ties or weak ties? Neighbourhood networks in a new perspective. *Scandinavian Housing and Planning Research* 13: 1, 3–26.

- Hirsjärvi, S. & H. Hurme (2010). *Tutkimushaastattelu*. 213 s. Gaudeamus, Helsinki.
- Iredale, R. (2001). The migration of professionals: theories and typologies. *International Migration* 39: 5, 7–26.
- Jolanki, O. & S. Karhunen (2010). Renki vai isäntä? Analyysiohjelmat laadullisessa tutkimuksessa. *Teoksessa* Ruusuvoori, J., P. Nikander & M. Hyvärinen (toim.): *Haastattelun analyysi*, 395–410. Vastapaino, Tampere.
- Kempainen, T. & J. Raninen (2011a). Aalto-yliopiston opiskelijoiden asuminen. *Työpaperi* 3/2011. 21 s.
- Kempainen, T. & J. Raninen (2011b). *Opiskelijan palveluksessa*. 52 s. Aalto-yliopiston ylioppilaskunta, Aalto-yliopisto & Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus, Espoo.
- Kenyon, L. (1999). A home from home: students' transitional experience of home. *Teoksessa* Chapman, T. & J. Hockey (toim.): *Ideal homes?*, 84–95. Routledge, London.
- Kepsu, K., M. Vaattovaara, V. Bernelius & E. Eskelä (2009). Helsinki: An attractive metropolitan region for creative knowledge workers? The view of transnational migrants. *ACRE report* 7.5. 144 s.
- Korkeakoulujen kansainvälistymiseen liittyvät asumispalvelut (2011). *Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä* 2011: 2. 77 s.
- Korkeakoulu 2011 – yliopistot ja ammattikorkeakoulut (2011). *Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu* ja 2011: 10. 85 s.
- Lange, B. (2011). Professionalization in space: social-spatial strategies of culturepreneurs in Berlin. *Entrepreneurship & Regional Development* 23: 3–4, 259–279.
- Laurila, T. (toim.) (2005). *Yhdessä huipulle*. 27 s. Culminatam, Espoo.
- Lester, R. K. & M. Sotarauta (2007). Yliopistot, innovaatio ja alueiden kilpailukyky: Huomioita ja johtopäätöksiä ”Local Innovation Systems” -projektista. *Teoksessa* Lester, R. K. & M. Sotarauta (toim.): Innovation, universities, and the competitiveness of regions. *Technology Review* 214/2007. 231 s.
- Lewicka, M. (2005). Ways to make people active: the role of place attachment, cultural capital, and neighborhood ties. *Journal of Environmental Psychology* 25: 4, 381–395.
- Livingston, M., N. Bailey & A. Kearns (2010). Neighbourhood attachment in deprived areas: evidence from the north of England. *Journal of Housing and the Built Environment* 25: 4, 409–427.
- Maailman parhaaksi (2012). Helsingin yliopiston strategia 2013–2016. 15.2.2014. <www.helsinki.fi>
- McCann, P. & Z. J. Acs, (2011). Globalization: Countries, cities and multinationals. *Regional Studies* 45: 1, 17–32.
- Menestyvä metropoli (2009). Metropolialueen kilpailukykystrategia. 18.2.2014. <www.hel2.fi>
- Moser, G., E. Ratiu & G. Fleury-Bahi (2002). Appropriation and interpersonal relations. *Environment and Behavior* 34: 1, 122–136.
- Musterd, S. & Z. Kovács (2013). Prevailing policies versus new tailored policies. *Teoksessa* Musterd, S. & Z. Kovács (toim.): *Place-making and policies for competitive cities*, 11–24. Wiley-Blackwell, Chichester.
- Niemelä, A. (2008). *Kansainväliset tutkinto-opiskelijat Suomen yliopistoissa*. 148 s. Suomen ylioppilaskuntien liitto, Helsinki.
- Pietilä, I. (2010). Vieraskielisten haastattelujen analyysi ja raportointi. *Teoksessa* Ruusuvoori, J., P. Nikander & M. Hyvärinen (toim.): *Haastattelun analyysi*, 411–423. Vastapaino, Tampere.
- Puhuvat seinät ja 11 muuta ehdotusta viisaaseen asumiseen (2012). Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö. 3.2.2014. <www.hoaslab.fi>
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone*. 541 s. Simon & Schuster Paperbacks, New York.
- Raunio, M. (2002). Suomi globaalitalouden osajien valintojen kentällä. *Sente-julkaisu* 15/2002. 198 s.
- Rastas, A. (2009). Kulttuurit ja erot haastattelutilanteissa. *Teoksessa* Ruusuvoori, J. & L. Tiittula (toim.): *Haastattelu*, 78–102. 2. p. Gummerus, Jyväskylä.
- Robertson, S. (2011). Student switchers and the regulation of residency: the interface of the individual and Australia's immigration regime. *Population, Space and Place* 17: 1, 103–115.
- Ryan, L. (2006). Migrant women, social networks and motherhood: the experiences of Irish nurses in Britain. *Sociology* 41: 2, 295–312.
- Saxenian, A. (2006). *The new argonauts*. 424 s. Harvard University Press, Cambridge.
- Scott, S. (2006). The social morphology of skilled migration: the case of the British middle class in Paris. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 32: 7, 1105–1129.
- Stachowiak, K., R. Pinheiro, C. Sadini & M. Vaattovaara (2013). Policies aimed at strengthening ties between universities and cities. *Teoksessa* Musterd, S. & Z. Kovács (toim.): *Place-making and policies for competitive cities*, 263–292. Wiley-Blackwell, West Sussex.
- Strandell, A. (2011). Asukasbarometri 2010 – asukaskysely suomalaisista asuinympäristöistä. *Suomen ympäristö* 31/2011. 112 s.
- Strategiaohjelma 2013–2016 (2013). Helsingin kaupunki. 11.12.2013. <www.hel.fi>
- Thorn, K. (2009). The relative importance of motives for self-initiated mobility. *Career Development International* 14: 5, 441–464.
- Toimintakertomus 2012 (2012). Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö. 3.2.2014. <www.hoas.fi>
- Wadhwa, V., A. Saxenian, B. Rissing & G. Gereffi (2008). Skilled immigration and economic growth. *Applied Research in Economic Development* 5: 1, 6–14.
- Woolcock, M. & D. Narayan (2000). Social capital: implications for development theory, research, and policy. *World Bank Research Observer* 15: 2, 225–249.